

The relationship between maladaptive schemas, perfectionism, and self-expression with students' tendency to substance abuse

Haniyeh Pourjabar, Ali Asghar Asgharnejad farid✉

Abstract

Background and Aim: The present study investigated the relationship between maladaptive schemas, perfectionism, and self-expression with a tendency to substance abuse in students. **Methods:** The present study was a descriptive correlational study, and the statistical population included all students of Islamic Azad University, Saveh Branch, in 2015. The statistical population included 8754 people, in which 360 people were selected using stratified random sampling method and based on the Morgan table. Then, they were examined by the questionnaire of Jung (1990) maladaptive schemas, Frost (1990) perfectionism, Gay self-expression (1975), and Substance abuse trend questionnaire of Farhad et al. (2006). **Results:** Findings showed that there is a positive relationship between early maladaptive schemas with a tendency to substance abuse and perfectionism, and there is a significant negative relationship between self-expression and a tendency to substance abuse among students. Regression coefficients also showed that the variable of perfectionism with a beta coefficient of 0.34, the variable of early maladaptive schemas in the field of disturbed constraint with a beta coefficient of 0.29, and the variable of early maladaptive schemas in terms of disconnection and exclusion with a beta coefficient of 0.24 can positively predict students' tendency to substance abuse. And the variable of self-expression with a beta coefficient of 0.19 can negatively and significantly predict students' tendency to substance abuse. **Conclusion:** The results showed that the variables of perfectionism, early maladaptive schemas in the field of disrupted constraints, early maladaptive schemas in the field of disconnection and exclusion can predict the tendency to drug abuse.

Received: 18.03.2020

Acceptance: 15.08.2020

Keywords: *Inconsistent schemas, perfectionism, self-expression, substance abuse*

How to cite this article:

Pourjabar, H., Asgharnejad fardi, A.A. The relationship between maladaptive schemas, perfectionism, and self-expression with students' tendency to substance abuse. *jayps*, 2021, 1(1): 25-35

Article type

Original research

1. Haniyeh Pourjabar, Graduate Department of Clinical Psychology, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran; 2. Ali Asghar Asgharnejad Farid, Professor, Faculty of Behavioral Sciences and Mental Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

✉ Correspondence related to this article should be addressed to Ali Asghar Asgharnejad Farid, Professor, Department of Behavioral Sciences and Mental Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
Email: aliasghar.farid@gmail.com

رابطه طرحواره‌های ناسازگار، کمال‌گرایی و خودابرازی با گرایش به سوءمصرف مواد در دانشجویان

هانیه پورجبار، علی‌اصغر اصغرنژاد فرید ✉

چکیده

زمینه و هدف: پژوهش حاضر به بررسی رابطه طرحواره‌های ناسازگار، کمال‌گرایی و خودابرازی با گرایش به سوءمصرف مواد در دانشجویان پرداخته است. **روش پژوهش:** پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود و جامعه‌ی آماری را کلیه‌ی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه در سال ۱۳۹۴ که تعداد آن‌ها ۸۷۵۴ نفر بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای و بر اساس جدول مورگان تعداد ۳۶۰ نفر انتخاب و سپس از طریق پرسشنامه‌های طرحواره‌های ناسازگار یانگ (۱۹۹۰)، کمال‌گرایی فراست (۱۹۹۰)، خود ابرازی گی (۱۹۷۵) و پرسشنامه تمایل به اعتیاد فرجاد و همکاران (۱۳۸۵) مورد بررسی قرار گرفتند. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با گرایش به سوءمصرف مواد و بین کمال‌گرایی با گرایش به سوءمصرف مواد رابطه مثبت و بین خود ابرازی با گرایش به سوءمصرف مواد در دانشجویان رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد. همچنین ضرایب رگرسیون نشان داد که متغیر کمال‌گرایی با ضریب بتای ۰/۳۴، متغیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زمینه محدودیت مختل با ضریب بتای ۰/۲۹ و متغیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زمینه قطع ارتباط و طرد با ضریب بتای ۰/۲۴ می‌توانند به‌طور مثبت و متغیر خود ابرازی با ضریب بتای ۰/۱۹، به‌طور منفی و معنی‌داری گرایش به سوءمصرف مواد دانشجویان را پیش‌بینی کنند. **نتیجه‌گیری:** نتایج به دست آمده مبین این است که متغیرهای کمال‌گرایی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زمینه محدودیت مختل، طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زمینه قطع ارتباط و طرد قادر هستند که گرایش به سوءمصرف مواد مخدر را پیش‌بینی نموده است.

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۱/۲۸

اصلاح مقاله: ۱۳۹۹/۰۴/۲۵

پذیرش نهایی مقاله: ۱۳۹۹/۰۵/۰۸

واژه‌های کلیدی: طرحواره‌های ناسازگار، کمال‌گرایی، خودابرازی، سوءمصرف مواد

نحوه ارجاع دهی به مقاله:

پورجبار، ه. و اصغرنژاد، ع.ا. (۱۳۹۹).
رابطه طرحواره‌های ناسازگار، کمال‌گرایی و خودابرازی با گرایش به سوءمصرف مواد در دانشجویان.
دوفصلنامه مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان، ۱(۱): ۳۵-۲۵

نوع مقاله:

پژوهشی اصیل

۱. هانیه پورجبار، دانش‌آموخته گروه روانشناسی بالینی؛ واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران؛ ۲. علی‌اصغر اصغرنژاد فرید، استاد گروه علوم رفتاری و سلامت روان دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران
✉ مکاتبات مربوط به این مقاله باید خطاب به علی‌اصغر اصغرنژاد فرید، استاد گروه علوم رفتاری و سلامت روان دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران باشد.

پست الکترونیکی: aliasghar.farid@gmail.com

مقدمه

امروزه روشن شده است که هیچ عاملی به تنهایی شرط لازم و کافی برای اعتیاد نیست، اعتیاد نتیجه ترکیبی از عوامل گوناگون است. بعضی از این عوامل موجب افزایش خطر و برخی دیگر موجب کاهش خطر می‌شوند. در بین عوامل تعیین کننده گرایش به مصرف مواد، متغیرهای روان‌شناختی از اهمیت خاصی برخوردارند چرا که روانشناسان معتقدند تأثیر عوامل زیستی و اجتماعی باید از دریچه گرایش‌های روانی فرد به مصرف مواد بگذرد (۱). در خصوص سبب‌شناختی اعتیاد عوامل مختلفی چون زیست‌شناختی، جامعه‌شناختی و روان‌شناختی مطرح است، اما به نظر می‌رسد پاسخ شخص به مواد افیونی به تلفیقی از این عوامل مربوط باشد. از بین تمامی عوامل تأثیرگذار بر پدیده اعتیاد، وجود خصیصه‌های خاص شخصیتی به عنوان عامل فردی را می‌توان نام برد که به نظر می‌رسد، حتی در صورت عدم مهیا بودن سایر زمینه‌ها و شرایط آسیب‌زا شخص را در گرداب هولناک اعتیاد گرفتار می‌نماید و نقش با اهمیتی را در تداوم مصرف مواد وی ایفا می‌کند. طرحواره‌های ناکارآمد از عوامل مؤثر در گرایش افراد به اعتیاد و رفتارهای خود تخریبی هستند، که می‌توان با تغییر این عوامل که شیوه‌های ناسازگارانه و ناکارآمد برخی از رفتارها را زیاد می‌کند و باعث گرایش به اعتیاد می‌شود، به بهبود وضعیت زندگی فردی و اجتماعی افراد کمک کرد. شناسایی دانشجویان در معرض ابتلاء به مصرف مواد، یکی از اهداف مهم تعلیم و تربیت است و یکی از دغدغه‌های فکری متولیان پرورش در سطح جامعه است که این مسئله با توجه به کاهش سن ابتلاء، گسترش فراگیر و ایجاد نگرش مثبت به آن اهمیتی دو چندان یافته است هر چند کشف تمامی عوامل علی یا همبسته با این پدیده کاری ناممکن است دستیابی به تعدادی از متغیرها که دارای نیرومندترین قدرت پیش‌بینی به آن است، امری امکان‌پذیر است. این کشف به موقع ما را قادر می‌سازد چه در جهت پیشگیری اولیه و چه با شناسایی به هنگام این دانشجویان و بهره‌گیری از تکنیک‌های مداخله‌ای، دامنه گرایش به آن را به نحو قابل ملاحظه‌ای کاهش دهیم (۲). طرحواره، بنیادهای شناختی فرد را تشکیل داده، می‌تواند رفتارهای فرد را سمت و سو دهند؛ بنابراین، می‌توان بین

طرحواره‌های ناسازگار اولیه، به عنوان بخش زیرین و سخت شناخت‌های افراد، که اغلب در دوران تحولی رشد شکل گرفته‌اند، با رفتار ناسازگارانه در مقاطع بعدی رشد افراد ارتباط برقرار نمود؛ طرحواره‌ها از جمله علل فردی و روان‌شناختی‌ای هستند که در مطالعه‌ی آمادگی اعتیاد از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. طرحواره‌ها موجب سوگیری در تفسیر فرد از رویدادها شده، موجب نگرش‌های تحریف‌شده، گمانه‌های نادرست و اهداف و چشم‌داشت‌های غیرواقعی بینانه می‌شوند. طرحواره‌های ناسازگار اولیه، عمیق‌ترین سطح شناخت هستند و الگوی ثابت و درازمدتی دارند که در دوران کودکی به وجود می‌آیند و تا بزرگسالی ادامه پیدا می‌کنند و تا حد زیادی ناکارآمدند. آن‌ها نقش‌های اولیه و پایه‌ای بر تجارب افراد داشته، بر فرایند تجارب بعدی اثر می‌گذارند (۳). این طرحواره‌ها در عمیق‌ترین سطح شناخت، معمولاً بیرون از سطح آگاهی عمل می‌کنند و فرد را به لحاظ روان‌شناختی نسبت به ایجاد آشفتگی‌هایی چون افسردگی، اضطراب، ارتباطات ناکارآمد، اعتیاد و اختلالات روان‌تنی آسیب‌پذیر می‌سازند. ۱۸ طرحواره‌ی مطرح شده توسط یانگ با توجه به پنج نیاز هیجانی ارضا نشده به پنج حوزه‌ی بریدگی و طرد/ خود گردانی و عملکرد مختل / محدودیت‌های مختل / دیگر جهت‌مندی / گوش به زنگی بیش از حد بازداری تقسیم می‌شوند. زمانی که این طرحواره‌ها فعال می‌شوند می‌توانند بر ادراک و واقعیت تأثیرگذارند و تحریف شناختی ایجاد کنند؛ بنابراین تحقیقات تاکنون مشخص کرده‌اند که طرحواره‌ها موجب سوگیری شیوه‌های پردازش شناختی شده و بر آسیب‌پذیری فرد نسبت به آشفتگی‌های روانی و مصرف مواد مخدر و الکل اثر می‌گذارد (۴). سازه طرحواره‌های ناسازگار، الگوهای هیجانی و شناختی خود آسیب‌رسان در فرد هستند که در ابتدای رشد و تحول در ذهن شکل گرفته و در مسیر زندگی تکرار می‌شوند. این طرحواره‌ها زمانی به وجود می‌آیند که نیازهای اساسی روان‌شناختی جهان شمول (دلبستگی ایمن، خودگردانی، آزادی در بیان نیازها و هیجان‌های سالم، خودانگیختی، محدودیت واقع‌بینانه) برآورده نمی‌شود (۵). این طرحواره‌ها در عمیق‌ترین سطح شناخت، معمولاً بیرون از سطح آگاهی عمل می‌کنند و فرد را به لحاظ روان‌شناختی

داشته باشد. این مهارت مشتمل بر ابراز عقاید، امیال و حتی نیازها و ترس‌ها است؛ جرأت مندی همچنین شامل دفاع از حقوق خود به شکلی که حقوق دیگران پایمال نشود، است (۸).

احتمال مصرف و گرایش به مواد در افرادی که نگرش مثبت یا خنثی نسبت به مواد دارند به مراتب بیشتر است. شروع مصرف هر نوع ماده‌ای متعاقب نظر و باور مثبت در رابطه با مصرف آن روی می‌دهد. در واقع نگرش‌ها و باورهای مثبت نسبت به مواد، تسهیل‌کننده شروع مصرف هستند. نگرش مثبت و استفاده همسالان از مواد غیرمجاز در تقویت گرایش دانشجویان به سمت مواد تأثیر داشته است (۵)؛ بنابراین می‌توان بررسی نمود که در نوجوانان و جوانان، به عنوان قشری که این ویژگی‌ها در آن‌ها شکل گرفته است، تا چه حد با پدیده‌های کمال‌گرایی، ابراز وجود و طرحواره‌های ناسازگار مواجهیم و این متغیرها تا چه میزان بر گرایش به سوء مصرف این گروه سنی نسبت به اعتیاد و مواد مخدر اثر گذاشته است. بر این اساس، مسئله‌ی این پژوهش این است آیا بین رابطه طرحواره‌های ناسازگار، کمال‌گرایی و خود ابرازی با گرایش به سوء مصرف مواد در دانشجویان رابطه‌ای وجود دارد؟

روش پژوهش

این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. در این پژوهش جامعه آماری کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه می‌باشند که تعداد آن‌ها ۸۷۵۴ نفر است. نمونه آماری نیز با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای و از طریق جدول مورگان تعداد ۳۶۰ نفر انتخاب شدند. بعد از مشخص کردن، به تعداد آزمودنی‌ها برگه سؤال و پاسخ‌نامه آماده و با هماهنگی به عمل آمده در موعد مقرر به دانشگاه محل تحصیل آزمودنی‌ها مراجعه کرده پس از توزیع سؤال‌ها و پاسخ‌نامه‌ها توضیح لازم و کافی درباره هر آزمون و نحوه پاسخ دادن آزمودنی‌ها به سؤالات داده شد داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون هم‌زمان و مرحله‌ای تجزیه و تحلیل شد.

نسبت به ایجاد آشفتگی‌هایی چون افسردگی، اضطراب، ارتباطات ناکارآمد، اعتیاد و اختلالات روان‌تنی آسیب‌پذیر می‌سازند. دیده می‌شود که کمال‌گرایی، ابراز وجود و طرح‌واره‌های ناسازگار همگی جزو ویژگی‌های شخصیتی‌ای هستند که می‌توانند بر مسیر زندگی فرد و انتخاب‌های وی در بزرگسالی اثر بگذارند. گرایش به مواد مخدر یکی از مهم‌ترین این تأثیرات است. کمال‌گرایی یک سبک شخصیتی چندبعدی است که با شمار زیادی از مشکلات روان‌شناختی، بین فردی و مسائل مربوط به روابط زناشویی ارتباط دارد. کمال‌گرایی یک اختلال نیست اما عامل آسیب‌زایی است که مشکلاتی را برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان به وجود می‌آورد. کمال‌گرایی یک منبع دائمی استرس است که اغلب اوقات فرد را با احساس ناکامی و شکست باقی می‌گذارد. افراد کمال‌گرا خود را ملزم به بی-نقص بودن می‌کنند. این انتظار ثابت و مداوم یک منبع استرس محسوب می‌شود (۶).

متغیر دیگر در ارتباط با متغیرهای این پژوهش به آن پرداخته شده است ابراز وجود است. ابراز وجود توانایی ابراز خود و ابراز حقوق خود، بدون تجاوز به حقوق دیگران است. ابراز وجود (عمل جرأت‌مندانه) به فرد اجازه می‌دهد تا اعتماد به نفس را در خود حس کنند و عموماً موجب برانگیختن حس احترام طرف مقابل می‌شود. جرأت مندی امکان دستیابی به روابط صادقانه را افزایش می‌دهد و به فرد کمک می‌کند تا درباره‌ی خود احساس بهتری داشته باشد و بر موفقیت‌های روزمره تسلط بیشتری یابد و همین امر در جای خود توان تصمیم‌گیری و احتمال توفیق او را در دستیابی به آنچه از زندگی می‌خواهد افزایش دهد (۷). رفتار جرأت‌مندانه یک رفتار فردی است که شامل ابراز صادقانه و نسبتاً صریح افکار و احساسات است. به نحوی که از نظر اجتماعی مناسب بوده و احساس آسایش دیگران نیز در آن مدنظر باشد. ابراز وجود باعث گرفتن حق خود و ابراز عقاید و احساسات و افکار خویش به‌طور مستقیم و صادقانه است. به نحوی که در این حق خواهی و تکاپو برای رسیدن به خواسته‌های خود، حقوق دیگران نیز محترم شمرده شود. انسان همواره نیازمند بیان خویشتن است. بیان خویشتن چه به صورت کلامی و چه غیر کلامی هنگامی مؤثر است که با فرهنگ، سنت‌ها، ارزش‌های جامعه تناسب

روش اجرای پژوهش

به منظور تکمیل پرسشنامه‌ها، ابتدا برای کسب مجوز اقدامات لازم انجام شد. در این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و بر اساس جدول مورگان تعداد ۱۴۰ نفر از بین ۲۲۰ زن شاغل انتخاب شدند. نمونه‌های پژوهش از بیمارستان امام سجاد، مرکز بهداشت شهید بهشتی، بیمارستان شهید جلیل و دانشگاه علوم پزشکی انتخاب شدند. در مرحله بعد ۱۴۰ زن شاغل در مؤسسات و سازمان‌های فوق به عنوان نمونه پژوهشی به صورت تصادفی و با قرعه‌کشی انتخاب شدند. بعد از انتخاب نمونه پژوهش و قبل از توزیع پرسشنامه‌ها، توضیحاتی مقدماتی در مورد هدف پژوهش به زنان شاغل ارائه شد سپس پژوهشگر با هماهنگی‌های لازم در زمانی از قبل تعیین شده در این مکان‌ها حضور یافت و به صورت هم‌زمان و در یک نشست به کارکنان به صورت فردی پرسشنامه‌ها را ارائه نمود و پس از پاسخ‌گویی نمونه‌ها، پرسشنامه‌ها جمع‌آوری شد. داده‌ها با آمارهای توصیفی، ضریب رگرسیون گام‌به‌گام به روش هم‌زمان با استفاده از نرم‌افزار Spss نسخه ۲۴ تحلیل شد.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار: این پرسشنامه توسط یانگ (۹) تهیه شده است. این پرسشنامه دارای ۷۵ سؤال به صورت بسته پاسخ با طیف شش گزینه‌ای (کاملاً درست، تقریباً درست، اندکی درست، بیشتر درست است تا غلط، تقریباً غلط، کاملاً غلط) بوده که به ترتیب نمره ۶-۵-۴-۳-۲-۱ به آن‌ها تعلق می‌گیرد. این پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را در ۱۵ مؤلفه محرومیت هیجانی، رها شدگی، بی‌اعتمادی-بدرفتاری، انزوای اجتماعی-بیگانگی، نقص-شرم، شکست، وابستگی-بی‌کفایتی، آسیب‌پذیری در برابر ضرر و بیماری، گرفتار، اطاعت، ایثار، بازداری هیجانی، معیارهای سرسختانه، استحقاق، و خویش‌تنداری-خودانضباطی ناکافی، مورد سنجش قرار می‌دهد. چگونگی توزیع سؤالات پرسشنامه بر اساس مؤلفه‌های آن مورد مطالعه ارائه شده است. این مؤلفه‌ها در پنج حوزه قرار می‌گیرند که شامل: حوزه (۱) (قطع ارتباط و طرد) رهاشدگی-بی‌ثباتی، بی‌اعتمادی-بدرفتاری، محرومیت هیجانی، نقش شرم، انزوای

اجتماعی- بیگانگی. حوزه (۲) (خودگردانی مختل) وابستگی- بی‌کفایتی، آسیب‌پذیری نسبت به زیان یا بیماری، خود تحول نیافته- گرفتار، شکست. حوزه (۳) (محدودیت مختل) استحقاق- بزرگ‌منشی، خویش‌تنداری، خود انضباطی ناکافی. حوزه (۴) (دیگر جهت مندی) اطاعت، ایثار و حوزه (۵) (گوش به زنگی) بازداری هیجانی، معیارهای سخت‌گیرانه- عیب‌جویی افراطی است (۹). پایایی فرم کوتاه پرسشنامه از روش بازآزمایی و محاسبه ضریب همبستگی پیرسون برای هر خرده مقیاس حساب شده است. روایی سازه فرم کوتاه با استفاده از تحلیل رگرسیون و همبستگی بین خرده مقیاس‌ها SF-SQ و خرده مقیاس SCL-۲۵ در سطح $P < 0.01$ و $P < 0.05$ معنادار بودند یعنی این پرسشنامه دارای روایی بالایی است و پایایی آن به کمک آلفای کرونباخ برای همه طرح‌واره‌ها از ۰/۶۷ تا ۰/۳۹ به دست آمد (۱۰).

۲. مقیاس کمال‌گرایی: مقیاس چندبعدی کمال‌گرایی فراست و هندرسون (۱۱) به منظور ارزیابی ابعاد مختلف کمال‌گرایی ساخته شده است این آزمون ۳۵ عبارت است. نمره‌ی بالا در این آزمون حاکی از کمال‌گرایی بالای فرد است. پرسشنامه به صورت ۵ گزینه‌ی است که شامل: کاملاً مخالفم نمره ۱، مخالفم نمره ۲، نظری ندارم نمره ۳، موافقم نمره ۴ و کاملاً موافقم نمره ۵ را کسب می‌کند. پایایی فراست و همکاران (۱۱) میزان ضریب همسانی درونی زیر مقیاس آزمون بین ۰/۷۳ تا ۰/۹۳ ضریب همسانی درونی کل آزمون را ۰/۹۰ گزارش کردند. ضریب آلفای کرونباخ در جامعه‌ای از دانشجویان ایرانی ۰/۸۳ بود؛ همچنین اعتبار آزمون- باز آزمون این مقیاس برابر با ۰/۸۶ و همسانی درونی برابر با ۰/۷۵ بوده است (۱۲).

۳. پرسشنامه خود ابرازی بزرگسالان: این مقیاس در سال ۱۹۷۵ توسط گی، هالندوث و گالاسی به منظور ارزیابی جرأت و رزی بزرگسالان ساخته شد. برای ساختن این ابزار از مقیاس جرأت و رزی دانشجویان کالج بهره گرفته شد، همچنین ۱۰۶ عبارت دیگر نیز برای آن در نظر گرفته شد. سرانجام پس از مطالعات مقدماتی و تحلیل عاملی مقیاس خود ابرازی بزرگسالان کنونی که دارای ۴۸ عبارت است به دست آمد. ۲۵ عبارت این پرسشنامه به صورت مثبت و ۲۳ عبارت دیگر منفی بیان

استفاده از برخی منابع علمی از قبیل فرجاد (۱۴) طراحی گردیده است. طیف پاسخ‌دهی به پرسشنامه به صورت لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) بوده است. در پایان‌نامه میرحسامی (۱۳۸۸) جهت روایی صوری پرسشنامه و صحت و سقم سؤالات، پرسشنامه در بین تعدادی از دانشجویان توزیع شد و پس از اطمینان از نتایج به دست آمده، پرسشنامه در نمونه آماری توزیع شد. همچنین پایایی پرسشنامه با قابلیت اعتماد آن با استفاده از روش اندازه‌گیری آلفای کرونباخ محاسبه شد. معمولاً دامنه ضریب اعتماد آلفای کرونباخ از صفر (۰) به معنای عدم پایداری، تا مثبت یک (+۱) به معنای پایایی کامل قرار می‌گیرد و هر چه مقدار به دست آمده به عدد مثبت یک نزدیک‌تر باشد قابلیت اعتماد پرسشنامه بیشتر می‌شود. آلفای کرونباخ برای پرسشنامه میزان گرایش به اعتیاد برابر با ۰/۷۹ است. در این پژوهش نیز پایایی بر اساس آلفای کرونباخ محاسبه گردید و پایایی کل تمایل به اعتیاد ۰/۸۷ به دست آمد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر از بین ۳۶۰ شرکت‌کننده، ۱۶۰ نفر (۴۵ درصد) دانشجویان دختر و ۲۰۰ نفر (۵۵ درصد) دانشجویان پسر بودند. از این بین ۸۵ نفر در مقطع کاردانی، ۱۳۴ نفر در مقطع لیسانس و ۱۴۰ نفر در مقطع فوق‌لیسانس مشغول به تحصیل بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۲۷/۲۶ سال و انحراف معیار ۵/۳۱ بود.

شده‌اند. به‌طور کلی محتوای عبارات مقیاس خود ابراز‌گری بزرگسالان، جرأت‌ورزی کلامی در موقعیت‌های خاص بین فردی را منعکس می‌کند؛ بنابراین این آزمون نه تنها میزان جرأت‌ورزی پاسخ‌دهنده را مشخص می‌سازد بلکه موقعیت‌هایی را که وی نمی‌تواند در آن‌ها احساسات خود را ابراز کند را نیز، شناسایی می‌کند. آزمودنی باید در یک مقیاس لیکرتی ۵ درجه‌ای، میزان موافقت یا مخالفت خود با هر یک از عبارات مقیاس را مشخص سازد. پایایی آزمون - باز آزمون، در فاصله‌ی دو هفته ($T=0/86$) و در فاصله‌ی پنج هفته ($T=0/89$) گزارش شده است که بیانگر این است که مقیاس خود ابرازی بزرگسالان پایا برای سنجش جرأت‌ورزی است. اعتبار هم‌زمان آزمون از طریق همبستگی مقیاس خود ابرازی بزرگسالان با مقیاس‌های دفاعی بودن، خودآگاهی، موفقیت، خودمختاری و خشم به اثبات رسیده است. به علاوه نمرات مقیاس خود ابرازی بزرگسالان با نمرات اضطراب و منبع کنترل نیز همبستگی دارد. همچنین نمرات افرادی که به مشاوره یا مراقبت روان‌شناختی نیاز داشتند به‌طور معناداری از نمرات دانشجویان کالج کمتر بود (۱۳).

۴. پرسشنامه میزان تمایل به اعتیاد: این پرسشنامه دارای ۱۶ سؤال است و هدف کلی آن بررسی میزان تمایل به اعتیاد از سه بعد اجتماعی، فردی و محیطی در افراد مختلف است. این پرسشنامه به صورت محقق ساخته و با

جدول ۱. نتایج میانگین و انحراف معیار، چولگی و کشیدگی، ضریب تحمل، تورم و دوربین واتسون متغیرهای پژوهش

متغیر پژوهش	میانگین	انحراف استاندارد	کشیدگی	چولگی	ضریب تحمل	تورم واریانس	دوربین واتسون
طرحواره قطع ارتباط و طرد	۳۳/۸۵	۷/۰۱	۰/۸۷	-۰/۷۰	۰/۶۱	۱/۵۸	۱/۸۹
طرحواره خودگردانی مختل	۲۶/۸۵	۵/۶۳	-۰/۱۰	-۰/۶۰	۰/۸۲	۱/۲۸	
طرحواره محدودیت مختل	۲۵/۰۹	۵/۳۲	-۱/۵۶	-۰/۱۵	۰/۵۴	۱/۷۳	
طرحواره دیگر جهت‌مندی	۱۶/۸۱	۳/۵۷	۰/۷۸	-۰/۳۸	۰/۴۸	۱/۶۴	
طرحواره گوش‌به‌زنگی	۱۸/۴۷	۴/۰۵	-۰/۲۹	-۱/۴۱	۰/۶۱	۱/۵۱	

۱/۸۰	۱/۶۸	۰/۷۲	-۰/۳۰	۰/۴۴	۵/۰۶	۳۱/۲۸	کمال گرایی
۱/۷۴	۱/۵۹	۰/۶۹	۰/۱۸	-۰/۵۵	۵/۲۹	۳۰/۳۴	خودابرازگری
-	-	-	-۰/۴۱	۰/۲۲	۷/۲۵	۳۹/۴۲	گرایش به سوء مصرف مواد

خطاها تأیید می شود و می توان از رگرسیون استفاده کرد. مقادیر ضریب تحمل و تورم واریانس نیز نشان داد از نبود همپوشی بین متغیرهای پیش بین دارد.

جدول فوق نشان می دهد که چولگی و کشیدگی بین ۲ ± قرار دارند؛ بنابراین توزیع داده های متغیرهای پژوهش طبیعی است. مقدار دوربین واتسون در فاصله مجاز ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد؛ بنابراین مفروضه عدم وجود همبستگی بین

جدول ۲. ضرایب همبستگی طرحواره های ناسازگار اولیه، کمال گرایی و خودابرازی با گرایش به سوء مصرف مواد

گرایش به سوء مصرف مواد		متغیر
سطح معناداری	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۰۱	۰/۳۴**	طرحواره قطع ارتباط و طرد
۰/۰۲۱	۰/۱۶*	طرحواره خودگردانی مختل
۰/۰۰۰۱	۰/۴۱**	طرحواره محدودیت مختل
۰/۰۰۰۶	۰/۱۹**	طرحواره دیگر جهت مندی
۰/۰۴۱	۰/۱۴*	طرحواره گوش به زنگی
۰/۰۰۰۱	۰/۴۸**	کمال گرایی
۰/۰۰۰۱	-۰/۲۹**	خودابرازگری

مشاهده می شود. همچنین بین کمال گرایی با گرایش به سوء مصرف مواد در دانشجویان رابطه مثبت معنی داری وجود دارد ($p=۰/۰۰۰۱$ و $r=۰/۴۸$). در حقیقت نتایج نشان می دهد که هر چه کمال گرایی دانشجویان بالاتر باشد، میزان گرایش به سوء مصرف مواد آنان نیز بیشتر خواهد بود. در آخر بین خود ابرازی با گرایش به سوء مصرف مواد دانشجویان رابطه منفی معنی داری وجود دارد ($p=۰/۰۰۰۱$ و $r=-۰/۲۹$). به عبارت دیگر، با افزایش خود ابرازی با کاهش گرایش به سوء مصرف مواد در دانشجویان همراه خواهد بود.

نتایج جدول ۲. نشان می دهد که بین طرحواره های ناسازگار اولیه با گرایش به سوء مصرف مواد دانشجویان رابطه مثبت معنی داری وجود دارد ($p=۰/۰۰۰۱$ و $r=۰/۳۵$). به عبارت دیگر، هر چه طرحواره های ناسازگار اولیه دانشجویان بیشتر باشد به همان اندازه میزان گرایش به سوء مصرف مواد آنان نیز بیشتر خواهد بود و بالعکس. همچنین بین طرحواره های ناسازگار اولیه در زمینه های قطع ارتباط و طرد، خودگردانی مختل، محدودیت مختل، دیگر جهت مندی و گوش به زنگی با گرایش به سوء مصرف مواد دانشجویان رابطه مثبت معنی داری

جدول ۳. رگرسیون چندگانه پیش‌بینی سوء مصرف مواد بر اساس طرحواره‌های ناسازگار، کمال‌گرایی و

خودابزاری دانشجویان

پیش‌بین	ملاک	R	R ²	F	sig	β	t	sig
قطع ارتباط و طرد	سوء مصرف مواد	۰/۶۲	۰/۳۸	۱۹/۵۳	۰/۰۰۱	۰/۲۴	۵/۲۶۳	۰/۰۰۰۱
خودگردانی مختل						۰/۱۱	۲/۱۱۳	۰/۰۶۳
محدودیت مختل						۰/۲۹	۶/۸۶	۰/۰۰۰۱
دیگر جهت مندی						۰/۰۸	۱/۲۱۳	۰/۲۱۳
گوش به زنگی						۰/۰۵	۰/۷۱	۰/۳۲۱
کمال‌گرایی						۰/۳۴	۸/۶۳۵	۰/۰۰۰۱
خودابزاری						۰/۱۹	۴/۳۲۶	۰/۰۰۳

نتیجه این فرضیه با نتایج تحقیقات منصوری و یزدانبخش (۵)، خلیلی و همکاران (۱۵)، رنجبر کهن و سجادی نژاد (۸)، آرسنال (۷)، فلت (۱۶)، سیمونز و همکاران، (۱۷)، پالم (۱۸)، همخوانی و همسویی دارد.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که طرحواره‌های ناسازگار اولیه، به عنوان بخش زیرین و سخت شناخت‌های افراد، که اغلب در دوران تحولی رشد شکل گرفته‌اند، با رفتار ناسازگارانه در مقاطع بعدی رشد افراد ارتباط برقرار نمود. طرحواره‌ها از جمله علل فردی و روان‌شناختی‌ای هستند که در مطالعه‌ی آمادگی اعتیاد از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. طرحواره‌ها موجب سوگیری در تفسیر فرد از رویدادها شده، موجب نگرش‌های تحریف‌شده، گمانه‌های نادرست و اهداف و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه می‌شوند (۵). طرحواره‌های ناسازگار اولیه، عمیق‌ترین سطح شناخت هستند و الگوی ثابت و درازمدتی دارند که در دوران کودکی به وجود می‌آیند و تا بزرگسالی ادامه پیدا می‌کنند و تا حد زیادی ناکارآمدند. آن‌ها نقش‌های اولیه و پایه‌ای بر تجارب افراد داشته، بر فرایند تجارب بعدی اثر می‌گذارند (۴).

افزون بر آن، از آن جا که طرحواره‌های ناسازگار اولیه به عنوان بنیادهای شناختی ناکارآمد بر نحوه‌ی ادراک پدیده‌ها و شکل‌گیری روان‌بنه‌های فرد مؤثر بوده و می‌تواند آسیب‌های روان‌شناختی و اجتماعی پدید آورد، لذا اعتیاد به عنوان یکی از آسیب‌هایی که قادر است

با توجه به نتایج جدول ۳. رگرسیون پیش‌بینی گرایش به سوء مصرف مواد دانشجویان از روی متغیرهای طرحواره‌های ناسازگار اولیه (قطع ارتباط و طرد، خودگردانی مختل، محدودیت مختل، دیگر جهت مندی و گوش به زنگی)، کمال‌گرایی و خود ابرازی معنی‌دار است ($p < 0/0001$ و $F = 19/53$). به طوری که متغیر کمال‌گرایی با ضریب بتای ۰/۳۴، متغیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زمینه محدودیت مختل با ضریب بتای ۰/۲۹ و متغیر طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زمینه قطع ارتباط و طرد با ضریب بتای ۰/۲۴ می‌توانند به طور مثبت و معنی‌دار و متغیر خود ابرازی با ضریب بتای ۰/۱۹، می‌توانند به طور منفی و معنی‌داری گرایش به سوء مصرف مواد دانشجویان را پیش‌بینی کنند. همچنین، مقدار R^2 نشان می‌دهد ۳۸٪ از واریانس گرایش به سوء مصرف مواد دانشجویان توسط متغیرهای یاد شده تبیین می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی رابطه طرحواره‌های ناسازگار، کمال‌گرایی و خودابزاری با گرایش به سوء مصرف مواد در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه پرداخته است. نتایج نشان داد بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با گرایش به سوء مصرف مواد دانشجویان رابطه مثبت و بین کمال‌گرایی با گرایش به سوء مصرف مواد در دانشجویان رابطه مثبت و بین خود ابرازی با گرایش به سوء مصرف مواد در دانشجویان رابطه منفی معنی‌داری وجود دارد.

سمت آن گرایش پیدا می‌کنند و یا زمینه استفاده در آنان به وجود می‌آید (۴).

در تبیین نتایج یافته‌های حاضر می‌توان بیان کرد که کمال‌گرایی یک سبک شخصیتی چندبعدی است که با شمار زیادی از مشکلات روان‌شناختی، بین فردی و مسائل مربوط به زندگی از جمله اعتیاد ارتباط دارد. کمال‌گرایی یک اختلال نیست اما عامل آسیب‌زایی است که مشکلاتی را برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان به وجود می‌آورد. کمال‌گرایی یک منبع دائمی استرس است که اغلب اوقات فرد را با احساس ناکامی و شکست باقی گذارد (۱۵). افراد کمال‌گرا خود را ملزم به بی‌نقص بودن می‌کنند. این انتظار ثابت و مداوم یک منبع استرس محسوب می‌شود. انسان دنیای امروز به لحاظ پیچیدگی‌های زندگی با چالش‌های بی‌شماری روبروست از جمله بحران جمعیت، بحران سلامتی و تغذیه و دگرگونی‌های فن‌آوری و شرایط حرفه‌ای، اثرات فن‌آوری نوین بر مهارت‌های اجتماعی و اخلاقیات و مشکلات خانوادگی و... هر کدام از این بحران‌ها، مشکلاتی را بر چگونگی زندگی افراد و رفتارهای اجتماعی و فردی آن‌ها تحمیل می‌کند. صرف‌نظر از مشکلات جاری، دگرگونی‌های پی‌درپی و تغییر در الگوهای زندگی، تغییر در انتظارات اجتماع از فرد تا تغییر در ارزش‌ها، باورها و فرهنگ‌ها به‌گونه‌ای است که می‌تواند به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم توانایی‌های سازشی فرد را تحت تأثیر قرار دهد (۱۶). علاوه بر آن، در تبیین نتایج یافته حاضر می‌توان بیان کرد که ابراز وجود به معنی ایستادگی بر نظرات شخصی، بیان افکار، احساسات و باورها به صورت مستقیم و صادقانه و متناسب به‌گونه‌ای که به حقوق دیگران نیز احترام گذاشته شود. ابراز وجود باعث گرفتن حق خود و ابراز عقاید و احساسات و افکار خویش به‌طور مستقیم و صادقانه است؛ به نحوی که در این حق‌خواهی و تکاپو برای رسیدن به خواسته‌های خود، حقوق دیگران نیز محترم شمرده شود. انسان همواره نیازمند بیان خویش است. ابراز وجود یک مهارت آموخته شده است نه یک صفت که یک فرد یا دارای آن است، یا از آن بهره‌مند نیست. لذا یک برنامه‌ی صحیح آموزشی ابراز وجود برای افزایش دادن باورها و رفتارهای ابراز‌مندانه‌ی

تأثیر مهمی بر رابطه‌ی فرد با خود و دیگران داشته باشد، می‌تواند بر پایه‌ی این بنیادهای ناکارآمد شکل گرفته و سازمان یابد؛ در حقیقت طرحواره‌ها تعبیرها و تفسیرهای فرد از هر رویدادی را تحت تأثیر قرار می‌دهند و فرد بر اساس این پیش‌زمینه‌هایی که در ذهن دارد از رویدادها برداشت خاص خود را دارد، به‌طور مثال افرادی که دارای طرحواره رهاشدگی/ بی‌ثباتی هستند، اعتقاد دارند افراد مهم در کنارش نمی‌مانند و نمی‌توانند حمایت عاطفی و تشویق لازم را به او بدهند. روابط آنان با افراد مهم زندگی بی‌ثبات است، می‌توان گفت این افراد مدام استرس و نگرانی آن را دارند که از سوی خانواده و دوستان طرد شوند، یعنی اگر رویدادی مثل یک تذکر معمولی از سوی کسی مثل پدرش دریافت کند این‌گونه برداشت خواهد کرد که پدرش قصد دارد وی را رها کند و یا از خانه بیرون کند، بنابراین استرس و فشار زیادی را تحمل خواهد کرد و زمینه استفاده از مواد و پناه بردن به مواد در وی فراهم می‌شود (۱۹).

یافته‌های پژوهش حاضر در راستای نظریه طرحواره یانگ (۹) است که فرض می‌کند طرحواره‌های ناسازگارانه به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، باعث بروز مشکلات و ناراحتی‌های روان‌شناختی و رفتارهایی نظیر اعتیاد به الکل و مواد مخدر می‌شوند. به منظور تبیین چگونگی ارتباط طرحواره‌های ناسازگار اولیه با اعتیاد به مواد افیونی می‌توان گفت بر اساس این نظریه رفتارهای ناسازگارانه در پاسخ به طرحواره ایجاد شده و سپس به وسیله خود طرحواره‌ها برانگیخته می‌شوند و هنگامی که طرحواره‌ی ناسازگار برانگیخته می‌شود، افراد معمولاً سطح بالایی از عواطف منفی نظیر خشم شدید، اضطراب، غم یا احساس گناه را تجربه می‌کنند. این شدت هیجان معمولاً ناخوشایند بوده، بنابراین افراد اغلب رفتارهای ناسازگارانه را برای اجتناب از برانگیخته شدن طرحواره‌ها به کار می‌برند تا عاطفه همراه با این طرحواره‌ها را تجربه نکنند. بنابراین، افراد برای این که درد غیرقابل‌تحملی را که به وسیله طرحواره اولیه‌شان برانگیخته می‌شود کاهش دهند، اقدام به رفتارهای ناسازگارانه‌ای نظیر استفاده از مواد مخدر می‌کنند یا به

داشته، بر فرایند تجارب بعدی اثر می‌گذارند. از آن جا که طرحواره‌ها بنیادهای شناختی فرد را تشکیل داده و می‌توانند رفتارهای فرد را شکل داده و به آن سمت و سو دهند، لذا می‌توان بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه به عنوان بخش زیرین و سخت شناخت‌های افراد که اغلب در دوره‌های تحولی رشد شکل گرفته‌اند، با رفتارهای ناسازگاران در مقاطع بعدی رشد افراد، رابطه برقرار نمود. در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که از آن جا که طرحواره‌های ناسازگار اولیه به عنوان بنیادهای شناختی ناکارآمد بر نحوه ادراک پدیده‌ها و شکل‌گیری روان‌بنه‌های فرد مؤثر بوده و می‌تواند آسیب‌های روان‌شناختی و اجتماعی پدید آورد، لذا اعتیاد به عنوان یکی از آسیب‌هایی که قادر است تأثیر مهمی بر رابطه‌ی فرد با خود و دیگران داشته باشد، می‌تواند بر پایه‌ی این بنیادهای ناکارآمد شکل گرفته و سازمان یابد (۴).

در حقیقت طرحواره‌ها تعبیرها و تفسیرهای فرد از هر رویدادی را تحت تأثیر قرار می‌دهند و فرد بر اساس این پیش‌زمینه‌هایی که در ذهن دارد از رویدادها برداشت خاص خود را دارد، به‌طور مثال افرادی که دارای طرحواره رهاشدگی/بی‌ثباتی هستند، اعتقاد دارند افراد مهم در کنارش نمی‌مانند و نمی‌توانند حمایت عاطفی و تشویق لازم را به او بدهند. روابط آنان با افراد مهم زندگی بی‌ثبات است، می‌توان گفت این افراد مدام استرس و نگرانی آن را دارند که از سوی خانواده و دوستان طرد شوند، یعنی اگر رویدادی مثل یک تذکر معمولی از سوی کسی مثل پدرش دریافت کند این گونه برداشت خواهد کرد که پدرش قصد دارد وی را رها کند و یا از خانه بیرون کند، بنابراین استرس و فشار زیادی را تحمل خواهد کرد و زمینه استفاده از مواد و پناه بردن به مواد در وی فراهم می‌شود (۱۲).

به منظور تبیین چگونگی ارتباط طرحواره‌های ناسازگار اولیه با اعتیاد به مواد افیونی می‌توان گفت بر اساس این نظریه رفتارهای ناسازگاران در پاسخ به طرحواره ایجاد شده و سپس به وسیله خود طرحواره‌ها برانگیخته می‌شوند و هنگامی که طرحواره‌ی ناسازگار برانگیخته می‌شود، افراد معمولاً سطح بالایی از عواطف منفی نظیر

افراد طراحی شده، که می‌تواند دید افراد را نسبت به خودشان تغییر دهد؛ اعتماد به خود را در آن‌ها تقویت کند و روابط بین فردی را بهبود بخشد، ابراز وجود کردن برابری میان انسان‌ها را افزایش می‌دهد، به ما امکان می‌دهد تا به سود خود اقدامی صورت دهیم و بدون اضطراب بی‌دلیل روی پای خود بایستیم و احساسات خود را صادقانه و با خیالی راحت ابراز کنیم و بدون ضایع کردن حقوق دیگران، حقوق خود را به‌دست آوریم (۱۲).

با این حال امروزه روشن شده است که هیچ عاملی به تنهایی شرط لازم و کافی برای اعتیاد نیست، اعتیاد نتیجه ترکیبی از عوامل گوناگون است. بعضی از این عوامل موجب افزایش خطر و برخی دیگر موجب کاهش خطر می‌شوند. در بین عوامل تعیین‌کننده گرایش به مصرف مواد، متغیرهای روان‌شناختی از اهمیت خاصی برخوردارند چرا که روان‌شناسان معتقدند تأثیر عوامل زیستی و اجتماعی باید از دریچه گرایش‌های روانی فرد به مصرف مواد بگذرد (۱). از این رو، مواد مخدر می‌تواند وسیله‌ای برای بالا بردن سریع انگیزتگی باشد؛ در را به روی تجربه‌های جدید بگشاید؛ از رفتارهای مخاطره‌آمیز بازداری‌زدایی نماید و وسیله‌ای برای گریختن از یکنواختی و بی‌حوصلگی باشد. عامل مهم و مؤثر دیگر در زمینه‌ی شروع و تداوم مصرف مواد مخدر، طرحواره‌های ناسازگار اولیه است. طرحواره‌ها، بنیادهای شناختی فرد را تشکیل داده، می‌توانند رفتارهای فرد را سمت و سو دهند؛ بنابراین، می‌توان بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه، به عنوان بخش زیرین و سخت شناخت‌های افراد، که اغلب در دوران تحولی رشد افراد گرفته‌اند، با رفتار ناسازگاران در مقاطع بعدی رشد افراد ارتباط برقرار نمود؛ طرحواره‌ها از جمله علل فردی و روان‌شناختی‌ای هستند که در مطالعه‌ی آمادگی اعتیاد از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند (۵). طرحواره‌ها موجب سوگیری در تفسیر فرد از رویدادها شده، موجب نگرش‌های تحریف‌شده، گمانه‌های نادرست و اهداف و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه می‌شوند. طرحواره‌های ناسازگار اولیه، عمیق‌ترین سطح شناخت هستند و الگوی ثابت و درازمدتی دارند که در دوران کودکی به وجود می‌آیند و تا بزرگسالی ادامه پیدا می‌کنند و تا حد زیادی ناکارآمدند. آن‌ها نقش‌های اولیه و پایه‌ای بر تجارب افراد

منابع

1. Ahmadvand, M.A. Addiction (etiology and treatment). Tehran: Payame Noor Publications, 2008 [Persian].
2. Sediq Sarvestani, R. Investigating the current situation of drug abuse among students across the country. Deputy Minister of Physical Education and Health of the Ministry of Education, 2011 [Persian].
3. Kazemi, H., Motahhari, S., & Ghorbani, M. Investigating the relationship between early maladaptive schemas and metacognitive states in students, First National Conference on Cognitive Science Findings in Education, 2012: 747-727 [Persian].
4. Young, J., Klosko, J., & Weishaar, M. Schema Therapy: A Practitioner's Guide. Translated by Hassan Hamidpour and Zahra Andouz. Tehran: Arjmand Publications, 2010 [Persian].
5. Mansourijalilian, A., & Yazdanbakhsh, K. Predicting tendency to abuse drugs based early maladaptive schemas and perfectionism in students. etiadpajohi. 2015; 8 (32): 51-62 [Persian].
6. Hewitt. P. (2009). Perfectionism. Canadian Psychological Association by, university of British Columbia., 29, 461-474
7. Arsnal. RN. (2013). Levels of Assertiveness and peer pressure of Nursing students, International journal of caring science january- April vol 6 issue 1. Research Assistant, Bozok university Health school, yozgat, Turkey.
8. Ranjbarkohn Z, Sajadinejad M. Effect of assertiveness training on self-esteem and depression in students of Isfahan University of Medical Sciences . J Birjand Univ Med Sci.. 2010; 17 (4): 308-315 [Persian].
9. Young, J. E. (1999). Cognitive therapy for personality disorders: A schema-focused approach. Florida: Professional Resources Press
10. Ahi, Q., Mohammadifar, M.A., & Besharat, M.A. Reliability and validity of the short form of Yang Schema Questionnaire. Journal of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran. 2007, 37 (3): 5-20 [Persian].
11. Frost, R.O & Henderson, J. perfectionism and reactions to athletic competition journal of sport and exercise, 1991, 13: 323-335.

خشم شدید، اضطراب، غم یا احساس گناه را تجربه می کنند. این شدت هیجان معمولاً ناخوشایند بوده، بنابراین افراد اغلب رفتارهای ناسازگارانه را برای اجتناب از برانگیخته شدن طرحواره‌ها به کار می‌برند تا عاطفه همراه با این طرحواره‌ها را تجربه نکنند. بنابراین، افراد برای این که درد غیرقابل تحملی را که به وسیله طرحواره اولیه‌شان برانگیخته می‌شود کاهش دهند، اقدام به رفتارهای ناسازگارانه‌ای نظیر استفاده از مواد مخدر می‌کنند یا به سمت آن گرایش پیدا می‌کنند و یا زمینه استفاده در آنان به وجود می‌آید. با توجه با اینکه پژوهش حاضر با هدف رابطه طرحواره‌های ناسازگار، کمال‌گرایی و خود ابرازی با گرایش به سوءمصرف مواد در دانشجویان انجام گرفت، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی به رابطه علت و معلولی این متغیرها در قالب طرح‌های آزمایش توجه شود. همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی به رابطه سایر متغیرهای شناختی با استعداد اعتیاد و گرایش به اعتیاد بیشتر توجه شود، زیرا که این پژوهش تنها سه دسته از متغیرهای شناختی را مورد بررسی قرار داد.

موازن اخلاقی

ملاحظات اخلاقی در پژوهش با جلب رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان رعایت شده است؛ همچنین به افراد درباره محرمانه بودن نتایج اطمینان داده شد.

تشکر و قدردانی

از همه شرکت‌کنندگان در پژوهش و همه‌کسانی که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند؛ تشکر و قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان

مقاله حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول بود. در تدوین این مقاله همه نویسندگان در طراحی، روش‌شناسی، مفهوم‌سازی، گردآوری و تحلیل داده‌ها، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی سازی نقش یکسانی داشتند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

- nonmandated heavy drinking college students. (Digital Dissertation).
19. Andoz, Z., & Hamidipour, H. Investigating the relationship between maladaptive schemas, attachment style and life satisfaction. Abstracts of Dokin National Congress of Family Pathology, Tehran: Shahid Beheshti University, 2006, 165-174 [Persian].
 20. Mir Hassami, Sh Investigating the role of family in the tendency of youth and adolescents to addiction, bachelor's thesis. Payam Noor university, 2009 [Persian].
 21. Gay, M.L., Galassi, J.G., & Hollandsworth, G. (1975). An assertiveness inventory for adults. *Journal of Counseling Psychology*
 22. Mark, D. (2012). Coping skills training and contingency Management treatment for marijuana dependence. (Digital Dissertation). UMI pro Quest.
 12. Abbaspour, P. Investigating the relationship between perfectionism and self-esteem with psychological health in students. Master Thesis. Tehran: Teacher Training University. Faculty of Psychology and Educational Sciences, 2006 [Persian].
 13. kajbaf, M., arab bafrani, H. The Effects of Self-efficacy, Empowerment, and Happiness on Teachers Self-assertion Teachers. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 2017; 16(1): 88-96 [Persian].
 14. Farjad, M.H. *Social Pathology and Sociology of Deviations - Teacher Publication*, 2006 [Persian].
 15. Khalili S A, Chavoshzadeh Z S, Radmanesh M H, Mehdi Afkhami A M. The Effectiveness of Healthy Behavior Training Program in Changing Attitude of Students towards Substance Abuse and Reduction of Addiction Vulnerability Level. *etiadpajohi*. 2010; 4 (14) :63-76 [Persian].
 16. Flett, G. L., Blankstein, K., Hewitt, P. L., & Koledin, S. (2012). Components of perfectionism and procrastination in college students. *Social Behaviour and personality*, 20, 85-94.
 17. Simons, S. J; Christopher, M. S. Oliver, I. M. Stanage, J. E. (2012). A content analysis of personal striving; association with substance use. *Addictive behavior*, 31, 1224-1230.
 18. Palmer. (2011). Efficacy of the Alcohol skills Training Program in Mandated and